

Conceptverslag

Betreft

Nationaal Beraad Digitale Overheid

Vergaderdatum en –tijd

21 november 2017, 15.00-17.00 uur

Deelnemers

Bas Eenhoorn (Digicommissaris, voorzitter), Hans van der Stelt (BDC, secretaris) Bernard ter Haar (SZW), Ronald Barendse (JenV), Hanneke Schuiling (Fin), Mark Bressers (EZK), Simone Roos (BZK), Steven Luitjens (BZK), Ron Roozendaal (VWS), Marjan Hammersma (OCW), Claudia Zuiderwijk (MFG) Nathan Ducastel (VNG), Henry Meijdam (IPO), Albert Vermuë (UvW), Arend-Jan Westerhuis (BDC, verslag), Maarten Tossings (DEF)

Afwezige deelnemers

Aginus Kalis (Klein Lef), Ruud van Es (SvB), Cees Oudshoorn (VNO-NCW), Willem van Ee (BZ), Jan van den Bos (IenW), Jantine Kriens (NMG), Michiel Boots (AZ), Gea van Craaikamp (VWS)

Contactpersoon

Arend-Jan.westerhuis
info@digicommissaris.nl

Datum

21-11-2017

Kenmerk

-

Bijlagen

-

1) Opening

De voorzitter opent de vergadering.

Er zijn enkele afmeldingen ontvangen en enkele leden zullen eerder vertrekken vanwege andere verplichtingen. Mark Bressers vervangt Bertholt Leeftink en Ron Roozendaal vervangt Gea van Craaikamp. Simone Roos vertrekt eerder en wordt vervangen door Steven Luitjens. De voorzitter stelt voor de agendapunten drie en zeven direct na de mededelingen te behandelen omdat een toelichting van Simone Roos gevraagd wordt. De leden stemmen daarmee in.

De voorzitter meldt dat agendapunt twee komt te vervallen aangezien de Staatssecretaris niet aanwezig kan zijn bij de vergadering. Hij zal voor een nadere kennismaking en het markeren van de overdracht van de interbestuurlijke regieverantwoordelijkheid opnieuw worden uitgenodigd voor de volgende vergadering.

Mark Bressers meldt dat per Koninklijk Besluit de verantwoordelijkheid voor de digitale overheid voor bedrijven naar BZK is overgegaan. Daarmee ook het eigenaarschap voor bijvoorbeeld eHerkenning. De rol van EZK in het Nationaal Beraad is nu vooral beleidsmatig.

Wet Digitale Overheid

Simone Roos licht de stand van zaken rond de Wet Digitale Overheid toe. Voorheen aangeduid als de Wet GDI. De eerste tranche van de wet is onderwerp van bespreking in de CBJV (Commissie voor Bestuur, Veiligheid en Justitie). BZK geeft aan snel van start te willen en streeft er naar dat de eerste tranche van de Wet 1 januari 2019 in werking treedt. Behandeling in de RBJ (Raad Bestuur en Justitie) van 19 december lijkt daarmee opportuun. De voorzitter voegt hier aan toe, dat deze eerste tranche gaat over digitale identiteit en standaarden.

Claudia Zuiderwijk vraagt naar de uitvoeringstoets op de Wet. Jaap Uijlenbroek geeft daarop aan dat de uitvoeringsaspecten van de Wet vooralsnog gering zijn.

Voorstel Governance

Simone Roos meldt dat BZK werkt aan een voorstel voor een nieuwe governance vanuit de politieke verantwoordelijkheid van de Staatssecretaris. Zij wil op korte termijn een Nationaal Beraad inplannen waarin in aanwezigheid van de Staatssecretaris de overdracht van de verantwoordelijkheden van de Digicommissaris kan worden gemarkeerd. Tevens kan de staatssecretaris zijn visie geven op de doelstellingen in het Regeerakkoord ten aanzien van de digitalisering van het openbaar bestuur. In het Regeerakkoord staan enkele ambities, maar nog zonder financiële impuls. Het inrichten van een Programmaraad kan niet zonder geld. Hierdoor kan het rapport Maak Waar! maar gedeeltelijk uitgevoerd worden. Ter illustratie van het governancevoorstel noemt Simone Roos een driehoek met in de eerste hoek de *opdrachtgevers*. In de tweede hoek een overleg voor de *interbestuurlijke afstemming op beleidsniveau* over 'de staat van digitale overheid'. De derde hoek betreft het *eigenaarsoverleg* waarbij de SGBZK als eigenaar kan sturen op Logius. Het Beheeroverleg Logius (BOL) komt hiermee te vervallen. Het ministerie van BZK is in deze opzet verantwoordelijk voor beleid, kaderstelling en het opdrachtgeverschap. In de nieuwe opzet wordt beoogd het opdrachtgeverschap richting logius in handen te leggen van een vertegenwoordiging van betalende afnemers (Opdrachtgeversoverleg). Sturing komt vanuit het opdrachtgeversoverleg. Het voorstel wordt besproken met de Staatssecretaris. Hij hecht er aan dat de belanghebbenden goed worden meegenomen en de kans krijgen invloed uit te oefenen. BZK wil in gesprek met diverse partijen, waaronder de manifestgroep, medeoverheden en departementen over het voorstel. Het is daarbij belangrijk dat iedereen meegenomen wordt. BZK probeert met dit nieuwe governancevoorstel een zakelijk arrangement te creëren, rekening houdend met het belang van betrokken partijen. De politieke verantwoordelijkheid wordt bij de Staatssecretaris belegd. Over hoe het beoogde opdrachtgeversoverleg zich verhoudt tot deze politieke verantwoordelijkheid, worden nadere afspraken gemaakt.

De voorzitter vraagt of het voor het volgende Nationaal Beraad lukt een notitie gereed te hebben waarop gereflecteerd kan worden en waarmee een besluit kan worden genomen. Simone Roos geeft te kennen dat het aan de staatssecretaris is om te bepalen hoe de governance er uiteindelijk uit komt te zien; het Nationaal Beraad heeft niet de positie om daarover te besluiten.

Vanuit het Nationaal Beraad worden de volgende opmerkingen meegegeven:

- Ook andere partijen dan BZK zijn verantwoordelijk voor de uitrol. Neem de leden van het Nationaal Beraad voor draagvlak en steun mee in de totstandkoming van het voorstel voor de governance. Doe dat zowel schriftelijk vooraf, als tijdens een volgend Nationaal Beraad.
- Vergeet niet het bedrijfsleven een plek te geven in de nieuwe governance. Als dienstafnemer, maar ook in termen van publiek-private samenwerking.
- De besluitvorming over de Aanvullende Post is een zaak van het Nationaal Beraad.
- De Digicommissaris wordt gevraagd om op basis van het door BZK aan te leveren governance-voorstel een overdrachtsdocument aan te leveren met de punten die voor een goede overdracht benodigd zijn.

De voorzitter vat samen dat er op korte termijn een volgend Nationaal Beraad wordt belegd. Deze wordt in twee delen opgedeeld. In het eerste deel kunnen enkele lopende zaken (waaronder de Aanvullende Post GDI) besproken worden, in het tweede deel kan de Digicommissaris zijn taken overdragen aan de Staatssecretaris. Ook kan BZK dan toelichten de governance er in 2018 uit komt te zien.

2) Kennismaking met staatssecretaris Raymond Knops

Het agendapunt is komen te vervallen.

3) Mededelingen

Er zijn geen mededelingen.

4) Verslagen

Over het verslag van 26 september wordt opgemerkt:

- UvW heeft eerder ingestemd met de duurzame financieringsafspraken maar deed dat onder voorbehoud van een bestuurlijk overleg met de bewindspersoon.

Met deze opmerking worden beide verslagen vastgesteld.

Naar aanleiding van de verslagen wordt door vertegenwoordigers van de uitvoeringsorganisaties gevraagd naar de evaluatie van de duurzame financieringsafspraken. Zij willen graag scherp wat, wanneer geëvalueerd gaat worden. De uitkomsten kunnen van invloed zijn op de financiële cyclus van 2019. Het is dan zaak dat de resultaten er op tijd zijn om ze mee te nemen. BZK zal met een voorstel komen voor het volgende Nationaal Beraad.

5) Stand van zaken financiën GDI

Hans van der Stelt geeft een toelichting bij het voorliggende stuk. Eerder was gevraagd inzichtelijk te maken wat er resteert op de Aanvullende Post, na aftrek van de middelen voor de bestedingsplannen (voor beheer en exploitatie) en de afgesproken compensatie. De GDI-middelen op de Aanvullende Post zijn structureel en over de bestemming ervan wordt in het Nationaal Beraad Besloten. Bij de overgang naar een nieuwe governance moet dit worden geadresseerd en geborgd.

6) Digiprogramma 2018 V0.8 incl. bestedingsplannen

De voorzitter geeft een korte toelichting op het Digiprogramma. Hij benadrukt dat de gezamenlijke activiteiten en plannen, van de hier ook vertegenwoordigde partijen, in dit programma gebundeld zijn. Desgevraagd wordt toegelicht dat in de Regieraden nog enkele zaken zijn verduidelijkt en aangescherpt maar er geen majeure wijzigingen zijn gedaan.

Het Nationaal Beraad heeft de volgende opmerkingen:

- Ron Roozendaal vraagt of bij publieke routeringsdienst voor overheidsaanbieders de BSN verplicht gesteld moet worden voor private partijen.
- Henry Meijdam geeft aan dat de wijze van samenwerken er tot op heden niet in geslaagd is de onderlinge gemeenschappelijkheid te creëren waarop gehoopt werd. Hij roept de leden van het Nationaal Beraad op elkaar te vertrouwen en niet defensief af te wachten in de gang naar een nieuwe governance. De gemeenschappelijkheid van aanpak heeft tijd en energie nodig, en is belangrijk voor het slagen van de digitale overheid.
- Jaap Uijlenbroek leest in het Digiprogramma zowel beleidsambities als datgene wat nodig is voor beheer en exploitatie van het bestaande (met de bestedingsplannen als onderlegger). Over de beleidsambities kan en zal komend jaar, in de 'nieuwe governance', nog nader besluitvorming moeten plaatsvinden. Wat betreft de bestedingsplannen is het voor hem de vraag of dit alle urgente, noodzakelijke activiteiten betreft. De Digicommissaris merkt op dat de bestedingsplannen uitgebreid in de regieraden zijn besproken en aldaar is geconstateerd dat er geen issues zijn die besluitvorming –nu- in de weg staan.
- Nathan Ducastel constateert dat het Bureau Digitale Overheid voor 3 miljoen op de Aanvullende Post GDI staat. Hij merkt op dat, als in de nieuwe governance deze kosten uit de Aanvullende Post gedekt worden, het Bureau ook dan ten dienste van de interbestuurlijke partijen moet staan.

- Bij bijlage #1; *afwegingskader duurzame financiering*, wordt gevraagd of deze wel actueel is en of de details wel kloppen. Daarop wordt opgemerkt dat de bijlage al eerder is behandeld, bediscussieerd is en reeds naar de Ministerraad is gegaan.
- Opgeroepen wordt de Staatssecretaris het voorbehoud mee te geven dat het Digiprogramma natuurlijk kan wijzigen indien de beleidsagenda van de staatssecretaris daar aanleiding toe geeft. Kanttekening daarbij is dat voor de continuïteit van sommige voorzieningen op korte termijn verplichtingen aangegaan moeten worden. Het voorstel voor de nieuwe governance alsmede de relevante punten voor de overdracht van de governance van de Digicommissaris kunnen opgenomen worden in het vierde hoofdstuk.

De voorzitter concludeert dat het Nationaal Beraad instemt met de bestedingsplannen en de inhoud en opzet van het programma op hoofdlijnen. Het Digiprogramma 2018 kan op basis hiervan verder uitgewerkt worden.

7) Procesvoorstel governance Digitale Overheid

Zie agendapunt 1

8) Procesvoorstel herijking GDI / investeringsambities 2018

Jaap Uijlenbroek presenteert een procesvoorstel voor de herijking GDI en de investeringsambities. Geprobeerd is een 'foto' te maken van de status van de GDI op dit moment; van de kostenontwikkeling en van de toegevoegde waarde voor de uitvoering. Jaap Uijlenbroek stelt dat 85% van het budget van Logius aan 10 GDI onderdelen wordt besteed, te weten: de service portalen en de berichtenvoorzieningen. De belastingdienst is grootgebruiker van veel van deze onderdelen, met als uitschieter Digipoort, waarvan de belastingdienst voor 99% afnemer is. Hierbij hoort wellicht een andere overlegstructuur dan tot dusver aan de orde is geweest.

Het Nationaal Beraad heeft hierbij de volgende opmerkingen gemaakt:

- Aan de basis van het onderwerp ligt een portfoliodiscussie. Sommige voorzieningen zijn meer generiek dan andere. Dit zou moeten reflecteren in de governance. Er wordt door enkelen een voorkeur voor een compacte en robuuste GDI uitgesproken.
- Er is ruimte nodig om innovatie met een 'coalition of the willing' te doen.
- De huidige staat van de GDI en governance hebben een historie. Het toekomstbeeld zou leidend moeten zijn voor verandering.

BZK en EZK krijgen de gelegenheid een toelichting te geven op het overzicht van de investeringsambities, dat door hen is opgesteld, mede gehoord de afnemers. Mark Bressers geeft aan dat drie investeringen wat EZK betreft geen keuze, maar een noodzaak betreffen. Het gaat om EU wetgeving voor Single Window, eIDAS en eFactoreren. Hij roept op een onderscheid te maken tussen investeringen die snel moeten en andere die minder haast hebben. Steven Luitjens geeft aan dat veel van deze keuzes door de uitvoering gemaakt moeten worden. Hij geeft aan dat BZK ook geen beleidsgeld beschikbaar heeft voor investeringen.

Het Nationaal Beraad heeft de volgende opmerkingen:

- Gevraagd wordt waarom verplichtingen die volgen uit EU wetgeving niet zijn opgenomen in de bestedingsplannen. Het antwoord daarop is dat de bestedingsplannen (nu) primair betrekking hebben op beheer en exploitatie van de voorzieningen. Over de investeringsambities vindt separate besluitvorming plaats, maar hebben in veel gevallen ook urgentie.
- Ingebracht wordt dat het Nationaal Beraad nu alleen kennis kan nemen van de ambities en de besluitvorming hierover in een later stadium aan de 'nieuwe governance' kan laten. Dat zou echter wel kunnen betekenen dat een aantal urgente zaken tot stilstand komt, bijvoorbeeld de investeringen benodigd voor het machtigen-vraagstuk.

Geconcludeerd wordt het noodzakelijk is om op het eerstvolgende Nationaal Beraad een besluit te nemen over de investeringsambities voor 2018. Dit is nodig om te voorkomen dat

zaken die noodzakelijk en urgent zijn worden stopgezet. BZK zal in overleg met betrokken partijen de investeringslijst bespreken en een besluit voor het eerstvolgende Nationaal Beraad voorbereiden. Hierbij wordt gevraagd een afwegingskader op te stellen en duidelijk te maken welke zaken volgen uit EU wetgeving, techniek of politiek noodzakelijk zijn. Het lijstje kan maximaal optellen tot 23 miljoen euro, het restbedrag op de Aanvullende Post.

9) Vitale GDI

De voorzitter geeft een korte introductie rond het onderwerp.

Het Nationaal Beraad heeft de volgende opmerkingen:

- Diverse vragen worden gesteld over de afwezigheid van een toelichting op financiële effecten of toegenomen regeldruk. Onverwachte kosten nu of in de toekomst kunnen begrotingscycli in de war gooien. Daarop wordt toegelicht dat de lijst van vitale infrastructuur een prioriteitenlijst betreft voor crisisbeheersing. Wanneer GDI-onderdelen vitaal worden verklaard leidt dit vooralsnog niet tot kosten al kunnen extra kosten in de toekomst niet uitgesloten worden. Echter is in het geval van een crisis de geboden hulp en de eerder gezette stappen voor preventie niet in geld uit te drukken.
- Zodra er sprake is van een crisis, door uitval of inbraak is worden de voordelen van vitaal verklaard zijn pas duidelijk. Die voordelen zijn groot, maar vooraf moeilijk te specificeren. Elke crisisaanpak is uniek. Dienstverleners, hulpdiensten en anderen nemen de vitale status serieus en zullen voorrang verlenen als dit nodig is.
- Met het vitaal verklaren is het mogelijk dat partijen onder de NIB richtlijn vallen voor wie deze eerder nog niet gold. Hierop wordt opgemerkt dat dergelijke meldplichten niet als plicht maar ook als voorrecht gezien kunnen worden. De zaken die nu vitaal worden verklaard zouden altijd al als vitaal beheerd moeten zijn. Het zou dan ook niet zo moeten zijn dat met vitaal verklaren nieuwe verplichtingen meekomen.
- Opgemerkt wordt dat er ook stelsels op de lijst staan. Een stelsel kan niet vitaal zijn. Daarop wordt opgemerkt dat de betreffende stelsels ook een infrastructureel of facilitair onderdeel kennen dat het functioneren garandeert. Als relevante diensten voor hun werking afhankelijk zijn van een 'single point of failure' zou dat vitaal moeten zijn. De beschikbaarheid van basisregisters is afhankelijk van een werkende infrastructuur.

De voorzitter vat samen dat het Nationaal Beraad instemt met het vitaal verklaren van de voorgestelde GDI-onderdelen. Hiermee wordt een belangrijke stap gezet, ondanks dat de gevolgen voor bedrijfsvoering nog niet helemaal worden overzien. In het geval van crisis zijn deze zaken ondergeschikt. Het is nu zaak over te gaan tot implementatie van de meldplicht. Hierbij wel de oproep partijen de tijd te geven.

10) Standaardisatie

Het Nationaal Beraad stemt in met de notitie om het Forum Standaardisatie een nieuw instellingsbesluit te verlenen. Ook stemt men in met de lijst nieuwe standaarden en aanpassingen op de pas-toe-of-leg-uit lijst en de aanbevolen lijst.

De voorzitter geeft aan dat ook in de nieuwe governance een plek gevonden moet worden voor de rol van het College Standaardisatie (besluitvorming over de input vanuit het Forum standaardisatie), die nu vervuld wordt door het Nationaal Beraad.

11) Rondvraag

Er wordt kort gesproken over het afscheid van de Digicommissaris.

De voorzitter sluit de vergadering.